

Handreiking

Kansen voor versterking in de aansluiting
tussen onderwijs-jeugdhulp

Marjolein Bomhof & Michiel van der Grinten

Inhoudsopgave

Inleiding

Afsluiting

1 Inleiding

Onderwijs en jeugdhulp zijn verschillende werelden. Jeugdhulpverleners bieden in een individueel ingericht systeem 1-op-1 zorg aan kinderen en ouders. Leerkrachten staan voor de groep en werken samen met anderen in een collectief onderwijssysteem. En zo zijn er nog veel meer verschillen.

Deze werelden groeien steeds meer naar elkaar toe en professionals gaan de samenwerking aan. Niet om de verschillen te doen verdwijnen maar wel om de verbinding te maken en met de eigen expertise in combinatie met die van de ander bij te dragen aan de ontwikkeling en schoolloopbanen van leerlingen.

Daar gebeurt het, in de dagelijkse praktijk. In en rond scholen komt de verbinding tot stand. Hoe geef je dat innovatieve proces vorm? Wat heb je daar als professional voor nodig? Hoe kunnen beleidsmakers van gemeenten en samenwerkingsverbanden initiatief nemen, optimale randvoorwaarden creëren en ruimte bieden? En wat vraagt dat van bestuurders aan sturing en besluitvorming? Met deze handreiking proberen we daar een aantal handvaten voor te bieden.

Daarbij baseren we ons op de uitkomsten van ons landelijk onderzoek naar de verbinding in de afgelopen jaren. Daarin ligt het accent op de kansen en mogelijkheden die samenwerkingsverbanden en gemeenten zien om de samenwerking te versterken, maar daarnaast komen ook opvattingen van ouders, scholen, schoolbesturen en zorgaanbieders aan bod. Dit onderzoek is **hier** te vinden.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de betrokkenen nog niet tevreden zijn over de verbinding. Ze signaleren vele knelpunten en vinden dat het beter kan en moet. Dat is nog niet eenvoudig, zeker niet in een periode waarin coronamaatregelen hun tol eisen en personeel schaars is en drukbezet. Toch zien we dat partijen elkaar de afgelopen jaren steeds beter weten te vinden, bereid zijn om van en met elkaar te leren en de samenwerking aangaan om er voor te zorgen dat alle kinderen gezond, veilig en liefdevol kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in de samenleving.

Er zijn al veel voorbeelden rondom de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp bekend. In deze handreiking kijken we juist andersom vanuit onderzoek en gebruiken we een indeling op basis van thema's. Deze thema's vullen we vervolgens zoveel mogelijk in met concrete handvaten en voorbeelden uit de praktijk. Waar relevant verwijzen we naar andere bronnen om een zo goed mogelijk overzicht te geven.

Deze handreiking gaat over de verbinding van jeugdhulp met basis-, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs. We beginnen met de verbinding in de praktijk. Vervolgens komt het creëren van randvoorwaarden aan bod. We eindigen met de borging in beleid en bestuur.

2 Verbinden in de praktijk

Gezamenlijke doelen en verwachtingen

Inleiding

Onderwijs, jeugdhulp en ouders zetten zich in om de ontwikkeling van kinderen te bevorderen. Er zit overlap in de doelen die elke partij wil bereiken. Alle partijen willen stimuleren dat een kind leert, vaardigheden ontwikkelt en zelfstandig wordt. Soms werken onderwijs, jeugdhulp en ouders echter langs elkaar heen. In het ergste geval lopen ze elkaar in de weg. Hierdoor kan de ondersteuning van kinderen gebrekkig zijn of vallen kinderen tussen wal en schip.

De samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs is in de wet geborgd. Het Op Overeenstemming Gericht Overleg werd als plek aangewezen voor afstemming. Voor de samenwerking in de praktijk zijn er echter geen landelijke richtlijnen of kaders.

KNELPUNTEN ZIJN:

- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals stemmen niet af aan welke doelen ze samen werken
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals hebben verkeerde verwachtingen van elkaar
- Professionals voelen zich alleen verantwoordelijk voor de eigen taak, en niet voor de gezamenlijke opdracht
- Gezamenlijke doelen zijn onrealistisch of vallen buiten het bereik van de samenwerking
- Jeugdhulp, onderwijs en ouders gebruiken niet dezelfde termen
- De urgentie om samen te werken is bij de een hoger dan bij de ander

Kansen voor versterking

Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals weten elkaar steeds vaker te vinden. Zo stemmen scholen en jeugdhulp regelmatig af over individuele leerlingen. Er liggen kansen om de samenwerking te versterken door breder af te stemmen over gezamenlijke doelen en verwachtingen. Gezamenlijke doelen kunnen worden ingegeven door lokaal en regionaal beleid maar ook

door behoeften van leerlingen op school. Het liefst vindt de samenwerking in de praktijk op een zo laag mogelijk niveau plaats, op de school of op wijkniveau. De meerwaarde om doelen af te stemmen groeit naarmate een school meer leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften herbergt.

In het zoeken naar gezamenlijke doelen zijn meerdere keuzes te maken, denk bijvoorbeeld aan;

- Jeugdhulp op school of zo nabij mogelijk organiseren;
- Jeugdhulp is vaak gericht op individuele kinderen. In overleg kan gezocht worden naar werkwijzen waarin de jeugdhulp op het niveau van de klas of in kleine groepjes kinderen wordt ingezet;
- Keuzes maken in de ondersteuningsbehoeften of doelgroepen die samen opgepakt worden;
- Keuzes maken in de taken van jeugdhulp. Soms behandelen jeugdhulpverleners zelf de leerlingen. Op andere plekken hebben ze vooral een adviserende en coachende rol richting onderwijsprofessionals;
- De volgorde van gezamenlijk handelen kan verschillen. Het onderwijs maakt vaak eerst een behandelplan en betreft vervolgens de ouders. De jeugdhulp is gewend de hulpvraag van leerlingen en ouders voorop te stellen;
- Vastleggen welke taken samen gedaan worden, zoals huisbezoeken, lesobservaties en overleg met ouders;
- Afspraken maken over de transfer naar de klassetting. Het is niet vanzelfsprekend dat een kind de opgedane vaardigheden uit het jeugdhulptraject in de klas kan toepassen.

Bij het bespreken van verwachtingen komen de verschillen in termen, voorkeuren en werkwijzen vanzelf aan bod. De kans is groter dat er een gedeeld kader en terminologie ontstaat. Het is belangrijk dat dit een plek krijgt in het ondersteuningsplan van de school en wordt verwerkt in werkwijzen van school en jeugdhulp. Met een gedeeld kader begrijpen professionals elkaar beter. De doelen geven professionals houvast bij overleggen. Het is ook een goed overdrachtsdocument bij wisselingen in personeel om de continuïteit in de samenwerking te waarborgen. School en jeugdhulp kunnen tussentijds samen reflecteren op de doelen en waar nodig bijsturen. Dit bevordert dat professionals zich verantwoordelijk voelen voor het geheel aan doelen in plaats van alleen hun eigen taak.

Concrete handvaten

Hieronder zijn concrete tips te vinden die scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en jeugdhulp meegeven bij het formuleren van gezamenlijke doelen door jeugdhulp- en onderwijsprofessionals in de praktijk.

Doorleestips

Dit onderzoek 'Werkbaar in de klas' gaat onder andere in op de mate van een gedeeld perspectief tussen onderwijs-jeugdhulp, en ook andere aandachtspunten in de samenwerking.

In het project 'Samen praten en vooral samen doen' wordt onderzocht hoe samenwerken in de klas er uitziet en hoe het geoptimaliseerd kan worden. In **dit themanummer** van Zorg Primair is meer te lezen over de uitkomsten.

In **deze doorkijktip** vindt je meer inspiratie over het bereiken van samenwerking ondanks knelpunten en lastige omstandigheden. Je kunt een transformatiecollege bekijken, georganiseerd door het Transformatieprogramma Jeugd Amsterdam-Amstelland.

Inclusiever onderwijs wordt steeds vaker als stip op de horizon genoemd, waarbij de school georganiseerd wordt op een manier waarop leerlingen met alle achtergronden op dezelfde school terecht kunnen. Lees **hier** meer erover in een advies van de Onderwijsraad en **hier** in een publicatie van Defence for Children.

Inzet op preventie komt steeds vaker voor in de visie op onderwijs-jeugdhulp. **Deze publicatie** gaat over de kansen om gezamenlijk meer in te zetten op preventie.

Interprofessioneel samenwerken

Inleiding

Samenwerken is een vast onderdeel van het takenpakket van professionals in de praktijk. Ouders of onderwijsprofessionals signaleren dat een kind vastloopt en ondersteuning nodig heeft. Vervolgens wordt de jeugdhulp erbij betrokken. Om het kind optimaal te helpen is het essentieel dat de ondersteuning op school, thuis en bij de jeugdhulp op elkaar zijn afgestemd.

Steeds vaker wordt de samenwerking dan ook als een driehoek gezien tussen onderwijs-jeugdhulp-ouders. Professionals weten echter niet altijd welke rol elke partij heeft als het gaat om het definiëren van de ondersteuningsbehoefte, het bepalen van passende ondersteuning en het maken van besluiten over het afsluiten of juist intensiveren van een traject.

KNELPUNTEN ZIJN:

- De school, jeugdhulp en ouders hanteren elk hun eigen werkwijzen
- De school en jeugdhulp hebben geen inzicht in elkaars werkwijze
- De ouders zijn niet of laat betrokken
- De leerling is ongemotiveerd of begrijpt het doel van de ondersteuning niet
- De hulp sluit niet goed aan bij de behoeften
- Ouders hebben geen duidelijk aanspreekpunt
- Opgedane vaardigheden of kennis zijn voor de leerling lastig toe te passen in de klas
- De docent weet niet wat de leerling heeft geleerd of nodig heeft
- Het is onduidelijk wanneer een traject klaar is of juist intensiever moet worden

Kansen voor versterking

Centraal in het versterken van de samenwerking onderwijs-jeugdhulp-ouders staat het begrip 'interprofessioneel samenwerken'. Onderscheidend aan deze term is het belang van participatie en de stem van ouders en leerlingen. Dit begrip is in 2010 door de Wereldgezondheidsorganisatie geïntroduceerd om duidelijk te maken waar het eigenaarschap ligt (bij de cliënt of patiënt) en waar de ondersteuning of zorg zich op richt (eveneens cliënt of patiënt).

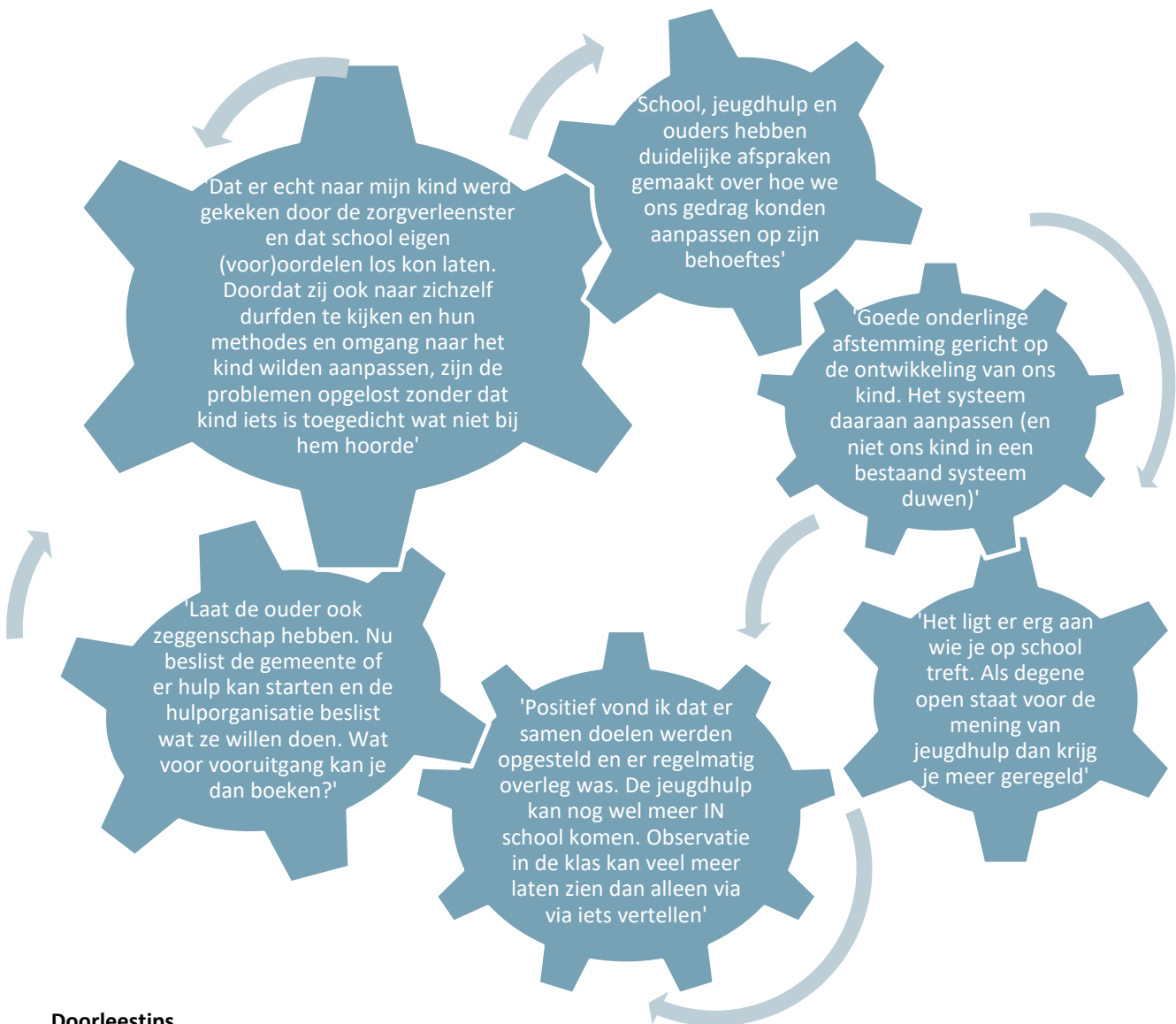
Er is steeds meer aandacht voor de rol van ouders en leerlingen. In plaats van ouders en leerlingen te zien als partij die aan het einde van een besluit of traject geïnformeerd wordt ligt de nadruk er meer op om hen van begin af aan mee te nemen als gelijkwaardige gesprekspartner. Professionals worden gestimuleerd om te kijken vanuit het perspectief van de ouders en leerlingen in plaats van (alleen) het perspectief vanuit hun eigen discipline en organisatie. Dat betekent om als onderwijs- en jeugdhulpprofessional samen met ouders en leerlingen de ondersteuningsvraag te identificeren, doelen op te stellen en een behandelplan te maken. Dit waarborgt dat de ondersteuning aansluit bij de behoeften van leerlingen en ouders, en dat de ondersteuning leidt tot positieve opbrengsten. Ook blijkt uit het landelijke onderzoek onderwijs-jeugdhulp dat ouders die een duidelijk aanspreekpunt hebben en ouders die vroegtijdig betrokken zijn bij keuzes over de jeugdhulp meer tevreden zijn over de samenwerking.

In het integrale behandelplan is het duidelijk voor ouders, school en jeugdhulp wanneer welke partij aan zet is. Ook is het tijdsplan duidelijk en worden afspraken gemaakt over momenten waarop gereflecteerd wordt op het afsluiten dan wel intensiveren van het traject. Het plan waarborgt dat jeugdhulp, school en ouders niet op elkaar hoeven te wachten met het bieden van ondersteuning maar simultaan kunnen werken.

Concrete handvaten

Hieronder zijn concrete tips te vinden die ouders meegeven bij interprofessioneel samenwerken in de praktijk.

Doorleestips

In **dit artikel** is te lezen hoe de World Health Organization de term interprofessioneel samenwerken gebruikt.

Hier is **een uitwerking** te vinden van interprofessioneel samenwerken door de Hogeschool Utrecht.

De kenniskaart Kwaliteit Verbinding Onderwijs en Jeugdhulp geeft praktische tips over onder meer eigen en gezamenlijke taken, en optimale samenwerking. Je kunt de kenniskaart **hier** vinden.

Hier kun je meer lezen over de opbrengsten van interprofessioneel samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Hier kun je meer lezen over verschillende vormen van samenwerking tussen onderwijs-jeugdhulp die in het programma Met Andere Ogen zijn uitgewerkt, en welke keuzes hieraan ten grond slag liggen.

Er is vanuit de VO-raad en steunpunt passend onderwijs **deze handreiking** voor ouderbetrokkenheid ontwikkeld.

Het **boek 'Kleur bekennen'** gaat over uitdagingen rondom samenwerking met veel herkenbare voorbeelden.

Sturing op samenwerking

Inleiding

Vaak zijn er in de samenwerking veel partijen betrokken: ouders, leerling, intern begeleider of zorgcoördinator, schoolleider, leerkracht/mentor, jeugdhulpmedewerker, leerplichtambtenaar en begeleider vanuit het samenwerkingsverband om maar enkelen te noemen. Iedere partij heeft zijn eigen rol en bevoegdheid. Overleggen met zoveel partijen kunnen echter langzaam gaan. Het is niet altijd duidelijk wie overzicht houdt, hoe de taakverdeling is en wie de verantwoordelijkheid neemt.

KNELPUNTEN ZIJN

- Overleggen gaan langzaam, het duurt lang voordat besluiten worden gemaakt
- Het overleg is niet doelmatig; de doelen waarop wordt samengewerkt worden niet als uitgangspunt gebruikt
- Het is onduidelijk wat de taakverdeling is
- Het is onduidelijk wie besluiten maakt en het overzicht bewaart
- Het is onduidelijk wie verantwoordelijk is voor bepaalde leerlingcasussen
- Leerlingen moeten lang wachten voordat er duidelijkheid is over wie welke hulp geeft
- Er gaat veel tijd zitten in overleg

Kansen voor versterking

Samenwerkingsverbanden zien kansen om afspraken tussen onderwijs en jeugdhulp meer vast te leggen. Hierdoor kan men in de samenwerking hierop terug komen en weet iedereen het doel, zelfs als er sprake is van verloop. Ook kan vastgelegd worden wanneer welke partij wordt betrokken. Soms is een kleinere groep efficiënter om snel stappen te kunnen zetten.

Het is essentieel om in de sturing de belangen van het kind als uitgangspunt te houden. Eerst moeten de gewenste opbrengsten voor het kind duidelijk zijn. Wat hiervoor nodig is op financieel en logistiek vlak volgt pas daarna. Het volgende citaat illustreert dit.

'Het 'mantra' voor zowel reguliere als gespecialiseerd onderwijs is: denk vanuit de ontwikkelbehoeften van de leerling en niet vanuit het aanbod, label of de kaders.'

Bij de uitvoering is een heldere taakverdeling die aansluit bij het beoogde doel belangrijk. Soms komen jeugdhulpprofessionals onbedoeld voor de klas te staan om het lerarentekort op te vangen. Een taakverdeling waarin professionals worden ingezet op datgene waar zij goed in zijn kan dat voorkomen. Daarnaast moet het kritisch meekijken met elkaar blijven bestaan en ingebouwd worden in de werkwijze.

Ook is het van belang om de regie over leerlingcasussen goed te beleggen. Er is een regievoerder nodig die ervoor zorgt dat acties worden opgevolgd, taken waar nodig delegeert en communiceert over de voortgang. Dit kan iemand van de school zijn, de jeugdhulpmedewerker of een onafhankelijk voorzitter van een overleg.

Een leidinggevende heeft een belangrijke rol in de aansturing. Een goede leidinggevende staat open voor vragen van medewerkers, kan afwijken van regels waar dit nodig is en enthousiasmeert medewerkers om samen te werken. Het is belangrijk om hierbij professionals te stimuleren zich niet alleen verantwoordelijk te voelen voor de eigen taak maar ook voor het geheel aan ondersteuning aan het kind. Dit voorkomt dat professionals naar elkaar wijzen als er iets mis gaat of alsnog op hun eigen eilandjes blijven werken. Bij jeugdhulp in de school zijn er kansen om als schoolleider en teamleider jeugdhulp gezamenlijk te sturen. Dit kan door zaken samen op te pakken zoals beleidsplannen, werving personeel, teamactiviteiten, teamoverleggen en scholing. Op deze wijze krijgen professionals het gevoel één team te vormen en is samenwerking laagdrempelig.

Als school, ouders en jeugdhulp er niet uitkomen moet het duidelijk zijn bij welke partij zij kunnen aankloppen. Iemand van hogerop is sneller in de positie om af te wijken van regels om maatwerk voor een kind mogelijk te maken. Een duidelijke procedure voor opschalen voorkomt dat professionals onnodig lang door modderen, dat kinderen en ouders lang wachten op passende zorg en dat regels te star worden toegepast.

Concrete handvaten

Hieronder staan citaten met tips en aandachtspunten van scholen, jeugdhulp, besturen, gemeenten en samenwerkingsverbanden rondom het thema sturing.

‘Goede leidinggeevenden zijn bepalend. Zij kunnen enthousiasme aanwakkeren bij betrokkenen en vormen de olie voor een goede samenwerking. Zo is het soms voorgekomen dat de samenwerking wegviel na wisseling van de schoolleider en de manager jeugdhulp. Een voorwaarde voor goede samenwerking is ook dat scholen en jeugdhulp over en weer voor elkaars expertise openstaan en gelijkwaardig zijn en hier kan een leidinggevende op sturen’

‘Om ervoor te zorgen dat professionals in de uitvoering voldoende speelruimte hebben, zijn er in de leidinggevende functies flexibele mensen nodig die van de vaste afspraken willen afwijken in belang van het kind’

‘Als je over de samenwerking van onderwijs en zorg spreekt, denk ik aan twee kleuters die beiden in de zandbak zitten en dat ouders verderop op een bankje zeggen ‘ach wat spelen ze leuk samen’. Maar die twee kleuters speelden helemaal niet samen. Ze zaten alleen in dezelfde zandbak. Samenwerking gebeurt niet vanzelf. Er is iemand extra nodig die de samenwerking trekt, als het ware de kleuters bij elkaar zet en duidelijk maakt hoe samengespeeld kan worden’

‘Ik onderschrijf het belang van tijdig opschalen. Dit gebeurt nog niet altijd, waardoor soms oplossingen worden gekozen die onlogisch zijn. En het kan ook leiden tot minder consistentie, bijvoorbeeld doordat wijkteams verschillend gaan werken’

‘Voor een goede samenwerking en afweging van wie voor bepaalde zaken verantwoordelijk is, is ook duidelijkheid over wat er valt onder de basisondersteuning die scholen bieden van belang. Je moet bepalen hoe de basisondersteuning eruitziet en welke zorg hierin zit. Dat is het fundament waarop de jeugdhulp dient aan te sluiten. Als dit duidelijk is vastgelegd dan zorgt dit al snel voor een duidelijkere taakverdeling school-jeugdhulp’

Doorleestips

Uit dit onderzoek komen 6 aandachtspunten voor samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, met onder meer aandacht voor duidelijke taakverdeling en het aanspreken van de ander. Het is **hier** te vinden.

Uit **dit onderzoek** in de Rotterdamse praktijk komt het belang van duidelijke regie en vastleggen van afspraken terug.

Op **deze pagina** van de VNG staan praktische tips uit de praktijk en interviews over overleg tussen experts over zorg voor de jeugd, en de aansturing die hierbij nodig is.

Hier kun je meer lezen over handelingsgericht werken, waarbij je onder andere doelmatig en planmatig samen werkt.

Werkbare samenwerkingsstructuur

Inleiding

De werkgebieden van partijen kunnen erg van elkaar verschillen. Een school richt zich op de eigen leerlingen, ongeacht in welke wijk of gemeente ze wonen. In sommige gemeenten werkt de jeugdhulp op basis van wijken en soms is dit juist een gemeentebreed team. Medewerkers van samenwerkingsverbanden of specialistische jeugdhulp hebben een meer regionaal werkgebied. Het feit dat ieder een eigen werkgebied heeft maakt het soms onoverzichtelijk om te weten bij wie en op welk niveau samengewerkt moet worden.

KNELPUNTEN ZIJN

- De school heeft te maken met veel verschillende jeugdhulpmedewerkers
- De school/ouders weten niet bij wie ze moeten zijn
- Er kunnen meerdere jeugdhulpmedewerkers met leerlingen van dezelfde school bezig zijn zonder van elkaar te weten of af te stemmen
- Er kunnen grote verschillen ontstaan tussen scholen, maar ook tussen leerlingen van dezelfde school, in hoe snel samenwerking en daarmee hulp voor de leerling tot stand komt
- De jeugdhulp op school is versnipperd over een groot aantal zorgaanbieders

Kansen voor versterking

Het moet helder zijn wie gaan samenwerken. Er liggen kansen om afspraken te maken over een werkbare samenwerkingsstructuur. Voorbeelden waaraan gedacht kan worden zijn:

- Voor elke school een vast contactpersoon bij jeugdhulp;
- Voor elke school een vast overleg met samenwerkingsverband, leerplicht en jeugdhulp;
- Vaste jeugdhulpmedewerkers op school, met een spreekuur of gedetacheerd.

Het is belangrijk dat hierbij wordt vastgelegd dat er een vaste contactpersoon is vanuit de school en vanuit de (eerstelijns) jeugdhulp. Dit helpt om te voorkomen dat de samenwerking gefragmentariseerd is over meerdere personen heen. Scholen en jeugdhulp kunnen deze afspraken zelf maken, maar het kan helpen om op lokaal of regionaal niveau een standaard samenwerkingsstructuur te hebben (zie ook het hoofdstuk over borging in beleid). Dit vereist dat samenwerkingsverbanden en gemeenten hierover afstemmen.

Met een werkbare samenwerkingsstructuur is er duidelijkheid bij wie professionals kunnen aankloppen, kan er meer ingezet worden op consistentie en doorgaande lijnen in de ondersteuning van leerlingen en is er ook meer efficiëntie gezien er met minder mensen afgestemd hoeft te worden.

Concrete handvaten

Hieronder staan citaten van scholen, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, jeugdhulp en gemeenten met voorbeelden van samenwerkingsstructuren en tips.

'De samenwerking is rondom een kind en de school opgebouwd. In een team zitten vertegenwoordigers van de school en de belangrijkste partijen, waaronder een consulent van het samenwerkingsverband, een leerplichtambtenaar, een CJG-coach, een jeugdarts en de jeugdverpleegkundige die aan de school is verbonden. Samen kijken ze naar de ondersteuning die voor een kind nodig is, op basis van nabijheid, beschikbaarheid en samen professionaliseren. De teams werken goed, omdat men elkaar kent en leert wat men van elkaar kan verwachten.'

'Je moet kijken naar mechanieken om mensen in de uitvoering samen te brengen en je hebt op alle niveaus een soort ambassadeurs van de aansluiting nodig.'

'Een mooi voorbeeld is integraal arrangeren. Er is een vaste overlegstructuur met vaste contactpersonen rondom de school opgebouwd. Hier kan ook ingezet worden op ontschotten, daar liggen de kansen, zeker bij de doelgroep van het so en vso. Integraal arrangeren op de werkvloer werkt alleen als de schotten niet leidend zijn en wordt gedacht vanuit de ontwikkeling van het kind. Het kost veel tijd om partijen bij elkaar te brengen en iedereen zover te krijgen dat 'de samenwerking vanuit de inhoud start'. Maar als het lukt brengt het veel maatwerk voor het kind mee en worden er sneller knopen doorgehakt. Wel moet men bereid zijn om buiten de gebaande paden te denken'

3 Randvoorwaarden

Vertrouwen, nabijheid en samen leren

Inleiding

Onderwijs en jeugdhulp werken vanuit twee verschillende systemen, met andere normen, waarden en terminologie. Deze kloof overbruggen vraagt om vertrouwen en nabijheid. Dit is een randvoorwaarde om de samenwerking van de grond te krijgen.

KNELPUNTEN ZIJN

- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals kennen elkaars achtergrond, kennis en vaardigheden niet
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals komen elkaar (bijna) nooit tegen
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals kunnen niet van elkaar op aan
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals hebben weinig begrip voor elkaar
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals kunnen elkaar niet vinden
- Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals nemen elkaar niet serieus
- De samenwerking verloopt niet gelijkwaardig

Kansen voor versterking

Onderwijs- en jeugdhulpprofessionals ervaren nogal eens een grote afstand tot elkaar. Vertrouwen hangt samen met nabijheid, laagdrempeligheid van contact en inzicht in elkaars kennis en werkwijzen. Het meest voor de hand liggend is om onderwijs- en jeugdhulpprofessionals fysiek op dezelfde locatie te laten werken (in de school). Daar komen ze elkaar sneller tegen en voelt samenwerking meer vertrouwd.

Soms is dit echter niet haalbaar. De nabijheid kan dan op een andere manier gevonden worden. Denk bijvoorbeeld aan kennisdeling, werkbezoeken, gezamenlijke scholing en gezamenlijke evenementen.

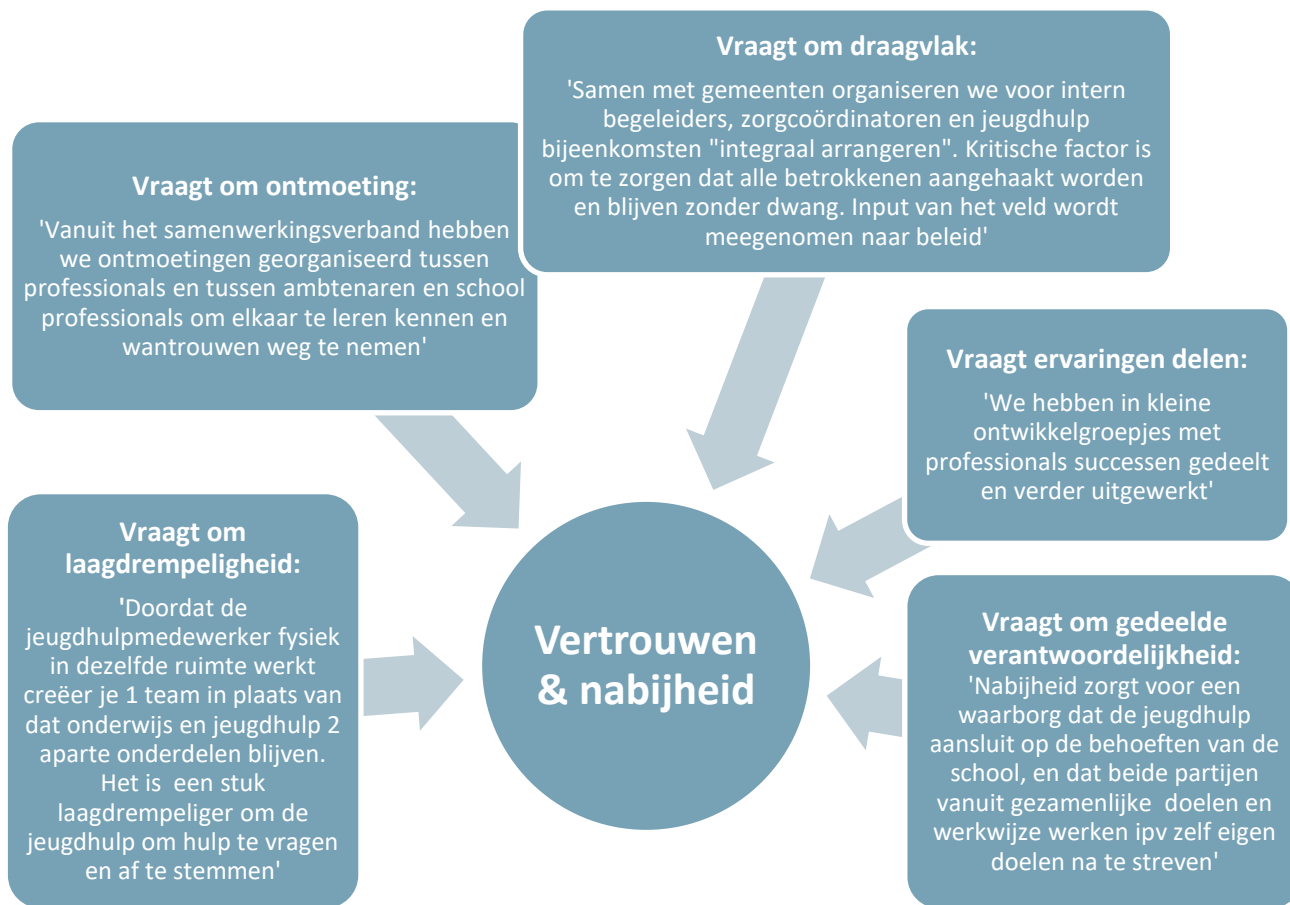
Als het gaat om kennisdeling zijn er mooie voorbeelden van hoe jeugdhulpprofessionals advies en/of begeleiding geven aan onderwijsprofessionals. Dit kan gaan over leerlingcasussen maar kan ook in de vorm

van een training over bepaalde doelgroepen of ondersteuningsbehoeften. Vaak wordt vergeten dat kennisdeling ook de andere kant op kan gaan. De jeugdhulpprofessional wordt gezien als expert die kennis overbrengt op de docent, en daar zit onbewust een hiërarchie in. Er ligt een kans om ook de kennisdeling van docenten naar jeugdhulp te stimuleren. Veel jeugdhulpprofessionals hebben weinig inzicht in de klassencontext en het onderwijssysteem. Hier valt nog winst te behalen. Ook maakt een wederzijdse kennisdeling de samenwerking meer gelijkwaardig. Werkbezoeken kunnen ook helpen om inzicht te krijgen in elkaars werk. Denk aan jeugdhulpprofessionals die in de klas observeren, maar ook aan onderwijsprofessionals die een dag meelopen met het wijkteam. Kennisdeling van goede voorbeelden kan ook bereikt worden met (regionale) evenementen of netwerken.

Een stap verder is om niet alleen kennis uit te wisselen maar ook samen te leren. Dit kan door gezamenlijke scholing of regionale netwerken. Dit brengt professionals met elkaar in contact en biedt de mogelijkheid om een gezamenlijk kader op te bouwen. Denk bijvoorbeeld aan scholing rondom het invoeren van een nieuwe gezamenlijke werkwijze. Een andere manier is om regelmatig samen te reflecteren op de gezamenlijke doelen en werkwijze. Professionals voelen zo zich meer verbonden met het collectieve doel en zien sneller de samenhang tussen de eigen taken en die van de ander. Ook worden knelpunten tijdig gesignaleerd en samen opgelost.

Concrete handvaten

Op de volgende pagina staan tips en aandachtspunten gegeven door scholen, samenwerkingsverbanden, besturen, gemeenten en jeugdhulp rondom het thema vertrouwen en nabijheid.

Doorleestips

Dit onderzoek laat onder meer zien dat persoonlijke contact en nabijheid tussen onderwijs en jeugdhulp een voorwaarde is om te komen tot een goede samenwerking.

Hieronder kun je voorbeelden vinden van jeugdhulp dicht nabij school en geïntegreerd onderwijszorgaanbod. Klik op de schoolnaam om naar het voorbeeld te gaan op de website van het steunpunt passend onderwijs:

- **Het Talent:** jeugdzorg op de basisschool
- **Teylingen college:** symbioseklassen
- **IKEC Hoorn:** op één locatie onderwijs, zorg en kinderopvang
- **IEKC Lichtenvoorde:** (speciaal) basisonderwijs, speciaal onderwijs, kinderopvang en jeugdzorg samen
- **Kentalis Kompas College:** inclusief onderwijs
- **Kindcentrum Borgele:** onderwijszorggroep

Voldoende tijd

Inleiding

Een belangrijke randvoorwaarde voor samenwerking is voldoende tijd bij professionals. Er zijn grote tekorten aan personeel in zowel het onderwijs als de jeugdhulp. Er is bovendien veel doorloop. Beide beroepsgroepen staan onder veel werkdruk. In deze context is samenwerking soms een lage prioriteit. Ook komt door onder andere een grote doorloop het opbouwen van expertise in gevaar.

KNELPUNTEN ZIJN

- Professionals hebben geen tijd om samen te werken
- Er is een groot risico dat ondersteuners en zorgpersoneel voor de klas worden gezet ipv ondersteuning te verlenen
- Er is grote doorloop in het personeel
- Er is weinig expertise opgebouwd rondom het ondersteunen van leerlingen
- Scholen met de meeste leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften hebben meer moeite (ervaren) personeel te vinden terwijl de urgentie hier groter is
- Samenwerking gaat samen met veel bureaucratie waarin tijd verloren gaat

Kansen voor versterking

Er liggen kansen om professionals te faciliteren in tijd en expertise, professionals te ontlasten en aandacht voor samenwerking te waarborgen. Dit kan op verschillende manieren. Het onderzoeken van de oorzaken van de werkdruk kan inzicht geven in waar knelpunten liggen.

Een manier is om taken duidelijk af te bakenen en op tijd op te schalen naar het ondersteuningsteam. Als professionals weten waar zij terecht kunnen voorkomt dit onnodig lang doormodderen met knelpunten. Goede communicatie over eisen kan helpen. Sommige scholen houden allerlei zaken bij over leerlingen terwijl dit niet nodig of verplicht is.

Meer uniformiteit in formats kan administratielasten snel verminderen. Zo kunnen formats voor zorgaanvragen en toelaatbaarheidsverklaringen meer afgestemd worden op de behandelplannen van scholen. Gemeenten in dezelfde regio kunnen onderling hun procedures voor jeugdhulpaanvragen uniformiseren en inkorten. Meer ruimte in de duur van jeugdhulptrajecten helpt ook. Het scheelt tijd als de school niet elk jaar opnieuw dezelfde hulp moet aanvragen, in het bijzonder bij doelgroepen met levenslange ondersteuningsbehoeften. In sommige regio's wordt geëxperimenteerd met collectieve financiering van jeugdhulp. De school kan dan over een gehele groep leerlingen één zorgaanvraag indienen in plaats van individuele aanvragen (zie ook de paragraaf financiën).

Er kan ook gekeken worden of taken vergemakkelijkt of verschoven kunnen worden. Bijvoorbeeld door een systeem aan te schaffen om veilig gegevens uit te wisselen tussen onderwijs, ouders en jeugdhulp. Enkele regio's kiezen er voor om meer ondersteuning op school in te zetten om professionals te ontlasten en in te zetten op preventie. Dit kan in het bijzonder helpen op scholen die veel leerlingen met ondersteuningsbehoeften hebben. De extra ondersteuning kan onderwijsassistenten zijn maar ook gedragswetenschappers of jeugdhulpmedewerkers.

Als laatste kan samenwerking meer geborgd worden. Het helpt om samenwerking als taak op te nemen in de functieomschrijvingen van professionals. Ook in het werven van nieuw personeel en in scholing en inwerkprogramma's van professionals verdient het aandacht. Leidinggevenden kunnen professionals faciliteren door tijd vrij te maken voor scholing, expertise-opbouw en samenwerking.

Het werk zelf kan zo ingericht worden dat professionals ruimte hebben om de leerling centraal te stellen en maatwerk te bieden. Eigenaarschap en betrokkenheid onder professionals stimuleren en het werk interessant houden voor de professional is ook belangrijk.

Competenties voor samenwerken

Inleiding

Als laatste randvoorwaarde is het belangrijk dat professionals beschikken over de benodigde competenties om samen te werken. Professionals worden gevormd door hun vooropleiding, werkervaring en beleid vanuit het onderwijs ofwel jeugdhulp. Goede samenwerking komt tot stand als professionals zich bewust zijn van hun eigen achtergrond en de competenties hebben om dit te overstijgen.

KNELPUNTEN ZIJN

- Er is geen bewustzijn van elkaars perspectief, en verschillen daarin
- Professionals praten langs elkaar heen
- Er is geen kennis van elkaars werkwijzen
- Professionals vinden het lastig om open te staan voor andere zienswijzen
- Professionals verzanden in regels en richtlijnen en overzien het geheel niet
- Professionals vinden het lastig te pionieren als het gaat om het vinden van nieuwe samenwerkingsvormen
- Professionals vinden steeds opnieuw hetzelfde wiel uit bij het zoeken naar een goede samenwerkingsvorm

Kansen voor versterking

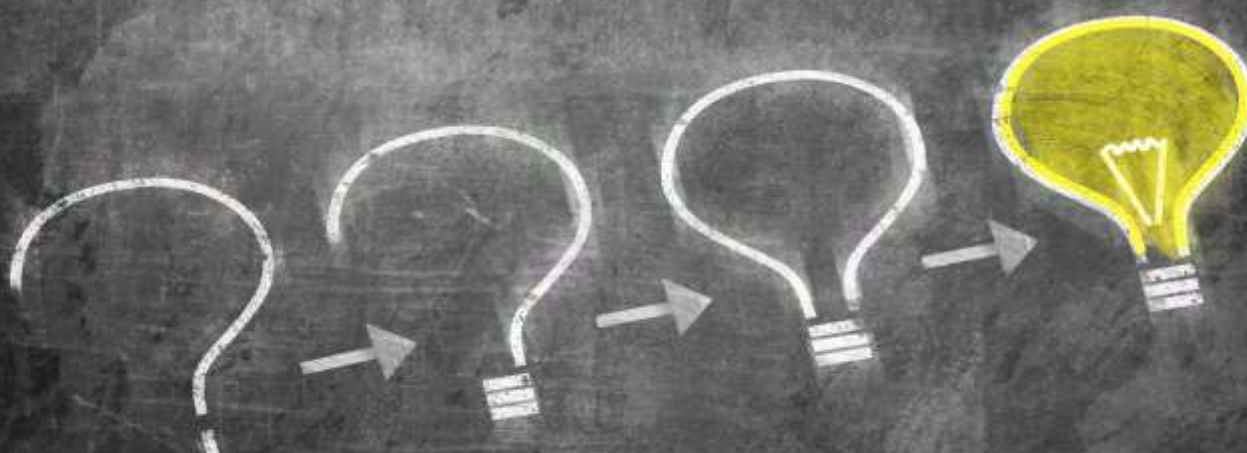
Samenwerking is een vak apart. Samenwerking over grenzen heen vraagt om competenties die verder gaan dan het eigen vakgebied. Het onderstaande citaat illustreert dit:

'op alle niveaus is de wijsheid nodig om te zien wat gebeuren moet, de competentie om dat te kunnen en de moed om het ook echt te doen'

Oftewel interprofessioneel samenwerken vraagt om bijzondere competenties (zie ook de paragraaf over interprofessioneel samenwerken). Voorbeelden van deze competenties zijn: open staan voor andere perspectieven, over grenzen heen kunnen kijken, belangen van ouders en leerlingen centraal kunnen stellen, pionieren om nieuwe oplossingen te vinden en deze om te zetten naar de praktijk. Op de volgende pagina zijn deze competenties toegelicht.

Een kans voor versterking is om professionals die bovenstaande competenties hebben op strategische plekken in te zetten. Zij kunnen een trekkersrol vervullen en andere professionals meenemen in een veranderproces richting betere samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Het kan bijvoorbeeld gaan om een bevestigende schoolleider of zorgcoördinator die strategisch wordt neergezet bij een school die veel leerlingen met ondersteuningsbehoeften heeft. Of om het inzetten van verbinders op wijk- of gemeenteniveau die de kloof tussen onderwijs en jeugdhulp overbruggen en professionals met elkaar in contact brengen. Wel is het zinnig om deze professionals met elkaar kennis te laten uitdelen en deze kennis vast te leggen zodat het wiel niet steeds opnieuw uitgevonden hoeft te worden.

Ook is het belangrijk dat er aandacht aan deze competenties wordt besteed tijdens opleidingen van onderwijs- en jeugdhulpprofessionals. Bijvoorbeeld door deze competenties te integreren in het curriculum, door studenten in contact te brengen met andere perspectieven, en door studenten uit verschillende disciplines te mixen.

Concrete handvaten

Hieronder staan concrete voorbeelden en citaten over het thema competenties voor samenwerking. De piramide is te lezen van onder naar boven; de basis begint bij het centraal stellen van leerlingen en bouwt verder op naar boven richting uiteindelijk verandering kunnen aanbrengen in de praktijk.

Doorleestips

In **dit onderzoek** staat meer over benodigde competenties voor professionals om interprofessioneel samen te werken.

Hier zijn meetinstrumenten om de mate van interprofessioneel samenwerking te meten op een rij gezet.

Lees **hier** meer over de presentietheorie, waarbij centraal wordt gesteld om af te stemmen op de leefwereld van de ander en mensgericht te werk te gaan.

4 Borging in beleid en bestuur

Heldere doelen en werkafspraken voor beleid en bestuur

Inleiding

Op het niveau van beleid en bestuur werken bestuurders, beleidsmedewerkers en ambtenaren samen om de verbinding onderwijs-jeugdhulp te faciliteren. Het is een wettelijke verplichting voor gemeenten en samenwerkingsverbanden om in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) te overleggen en om hun beleidsplannen op elkaar af te stemmen.

Veel partijen hebben elkaar gevonden en voeren structureel overleg. Meestal vindt overleg plaats op subregionaal niveau aangevuld met afstemming op gemeentelijk niveau. Maar omdat elke partij een eigen perspectief heeft, is het een uitdaging om gezamenlijk beleid te voeren dat verder voert dan abstracte en vage doelen en inzet op concrete speerpunten en activiteiten met een haalbare planning.

KNELPUNTEN ZIJN

- Er worden geen gezamenlijke doelen in het beleid verankerd of alleen erg abstracte of niet meetbare doelen
- Het lukt niet om overeenstemming te vinden in regio's met een groot aantal gemeenten of schoolbesturen
- Keuzes over doelen, werkwijzen en financiën in de verbinding onderwijs-jeugdhulp hangen niet met elkaar samen
- Men is terughoudend in het starten van nieuw beleid, pilots of experimenten

Kansen voor versterking

Om verschillen te overbruggen is het belangrijk om op beleids- en bestuursniveau doelen af te stemmen. De doelen moeten helder zijn geformuleerd, in terminologie die zowel onderwijs als jeugdhulp begrijpt. Het liefst zijn doelen ook meetbaar zodat hier actief op gestuurd kan worden.

In de praktijk ontstaan regelmatig abstracte en vage doelen. Bijvoorbeeld als compromis, om tegemoet te komen aan iedereen input of omdat partijen terughoudend zijn om zich te committeren aan te veel

verplichtingen. Hier liggen kansen voor versterking. Er is ruimte om een extra slag te slaan door te selecteren op thema's waar veel prioriteit en urgentie bij ligt. De doelen moeten beïnvloedbaar zijn vanuit het beleid en bestuur. Daarnaast moeten de doelen zaken zijn waaraan samenwerking onderwijs-jeugdhulp aan toe bij kan dragen. Het liefst is in de formulering van het doel al duidelijk gemaakt wat het doel vereist van de samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Op deze manier worden geen onrealistische verwachtingen gemaakt en is het duidelijk op welke verandering in de praktijk gestuurd gaat worden.

Een goede visie op beleid en bestuursniveau bestaat volgens samenwerkingsverbanden en gemeenten uit:

- Een visie op hoe de verbinding onderwijs-jeugdhulp eruit ziet in de regio
- Heldere en meetbare doelen rondom de verbinding
- De activiteiten waarmee wordt beoogd de doelen te behalen
- Kaders, richtlijnen en een samenwerkingsstructuur waarmee professionals in de praktijk de activiteiten kunnen vormgeven
- Afspraken over wie betaalt wat
- Afspraken over onderwijszorgarrangementen en pilots van jeugdhulp op school

Ideaal gezien komen de afgesproken visie en doelen terug in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband en het jeugdplan van de gemeente. Sommige regio's gaan nog een stap verder en hebben een gezamenlijk plan geschreven.

Doorleestips

Dit stuk uit het programma Met Andere Ogen zet werkzame factoren op een rij om te komen tot bindende afspraken tussen onderwijs, jeugd en zorg. Er hoort ook **een infographic** bij.

Voor tips om te komen tot afspraken rondom onderwijszorgarrangementen kan **hier** verder gelezen worden.

De PO-raad, VO-raad en VNG hebben **een modelprocedure** als hulpmiddel voor partijen bij het voeren van het OOGO.

Concrete handvaten

Samenwerkingsverbanden en gemeenten hebben allerlei tips en soms ook nog wensen geformuleerd rondom het thema gezamenlijke doelen en werkafspraken in beleid en bestuur. Hieronder zijn ze te lezen.

Visie en beleid maken

- 'Om onderwijs en jeugdhulp succesvol bij elkaar te brengen is op alle niveaus actie vereist. Men moet de visie hebben dat gezamenlijke actie nodig is en de visie vertalen in beleidsplannen waar ook direct naar de uitvoering wordt gekeken. Bij ons is de visie vertaald naar de praktijk door de beoogde samenwerking uit te werken en te denken aan mechanieken om mensen in de uitvoering samen te brengen'
- 'Het loopt nog altijd stroperig. Er gebeurt een hoop, maar het duurt soms lang voordat zaken worden opgepakt. Dat gebeurt in het OOGO, maar voordat je bent soms maanden verder voordat er weer een OOGO is. Eigenlijk zou je een werkwijze moeten hebben waarbij de tijd tussen OOGO's goed benut wordt en er balans is tussen zaken die het beleids- en uitvoerend niveau zelf kan oppakken en zaken die echt op bestuurlijk niveau moeten worden afgetikt'
- 'Gemeenten vinden het belangrijk dat er wordt genormaliseerd en zorgvragen worden ingeperkt. Vaak vindt het onderwijs dit ook, maar is er sprake van semantische verschillen. Die moet je ophelderen. En waar er wel verschil zit in opvattingen, is het van belang die scherp te hebben. Onderwijs en gemeenten moeten met elkaar zaken proberen vast te pakken waar ze hetzelfde over denken. Dat begint bij politiek en dezelfde taal spreken'
- 'Ik onderschrijf dat gezamenlijke uitgangspunten van belang zijn. Dan kan er bij nieuwe suggesties worden teruggegrepen naar deze leidende principes. Dit voorkomt wildgroei van nieuwe initiatieven en gebrek aan samenhang'

Nieuw beleid en pilots opzetten

- 'Ik onderstreep dat de driehoek van onderwijs, jeugdhulp en gemeente van belang is. Zij moeten echt met elkaar optrekken. Wanneer een van de drie partijen ontbreekt in overleggen, merk ik dat 'er daarna eigenlijk altijd wat te repareren is'. Alles wordt vanuit die driehoek ingericht, er is veel vertrouwen waardoor je snel samen kan optrekken. Het is een tip aan andere regio's om te zorgen dat die verbinding wordt gemaakt tussen de drie partijen'
- 'Het is een afweging of je klein of groot begint met een nieuwe visie of pilot. Bij ons heeft het geholpen om klein te starten maar wel vanuit gezamenlijkheid gemeente-onderwijs-jeugdhulpaanbieder. Als je in een regio zit met veel samenwerkingsverbanden of gemeenten is het erg complex en moeilijk om in te richten. Het is beter om bij 1 samenwerkingsverband of gemeente te beginnen, en dan te presenteren bij andere partijen met een succesverhaal die inspireert. Wij zijn nu bezig om ook andere gemeenten te overtuigen en ik merk dat anderen zeker geïnteresseerd zijn in de projecten en de opbrengsten die er liggen'
- 'Er zijn erg veel initiatieven en veel scholen en aanbieders die zelf zaken bedenken, en dan pas bij de gemeente aankloppen. Het is beter als ze vooraf aankloppen zodat er meteen van begin af aan meegedacht kan worden vanuit een regionale visie. Nu is het vaak niet vanuit een overstijgend doel of plan bedacht en dat leidt tot allemaal losse initiatieven waartussen weinig samenhang is'

Vooruit kijken en verduurzamen

- 'De integrale aanpak is dusdanig dat leerlingen bijna niet meer weten welke professional bij de school hoort en wie bij de jeugdzorg. De taken zijn gemixt; het is niet meer zo dat alleen onderwijsprofessionals onderwijs geven en alleen jeugdhulpprofessionals ondersteuning. De inspectie stelde toen vraagtekens bij de onderwijsbevoegdheid van sommige medewerkers. Door de inspectie geregeld uit te nodigen om de aanpak te bespreken en feedback van hen te ontvangen, hebben we hen kunnen overtuigen dat de aanpak werkt'
- 'Toch blijft het vechten om er binnen de gemeente voor te zorgen dat het onderwijs betrokken wordt tijdens het opstellen van de inkoopregelingen. Dit heeft ermeê te maken dat de gemeente al met veel ketenpartners te maken heeft in de regeling. Het is wel nodig om op lange termijn de jeugdhulp af te stemmen op onderwijs, en vanuit onderwijs rekening te kunnen houden met veranderingen in jeugdhulp'
- 'Een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp is kwetsbaar vanwege de politieke invloed. Op ambtelijk niveau dient beleid voldoende uitgewerkt te worden en in beleidsnotities en pacts te staan beschreven, het liefst voor een langere termijn vooruit. Wanneer dit niet gebeurt, is de aansluiting zeer kwetsbaar vanwege de vele personele wisseling. Men kan dan zo eerder gemaakt beleid vergeten'

Van visie naar praktijk en terug

Inleiding

Op beleids- en bestuursniveau hebben veel partijen elkaar gevonden en wordt steeds vaker ingezet op gezamenlijk beleid. Er worden mooie plannen gemaakt met duidelijke beleidsdoelen rondom de verbinding onderwijs-jeugdhulp. Beleid kan echter nog zo helder zijn, als professionals zich niet bewust zijn van beleidsdoelen en hun handelen hier niet op richten dan komt er weinig van de grond. Beleid komt idealiter bottom-up tot stand; met en door professionals gevormd en gedragen op de werkvloer.

KNELPUNTEN ZIJN

- Beleid is niet goed afgestemd op de behoeften of knelpunten van professionals in de praktijk
- Professionals zijn zich niet bewust van beleidsdoelen of begrijpen de relevantie niet
- Er is geen draagvlak voor beleid
- Er zit een kloof tussen beleid en praktijk
- Het handelen van professionals blijft hetzelfde, ondanks veranderend beleid
- Professionals ervaren vooral de bureaucratie en niet de voordelen van beleid
- Samenwerking is erg afhankelijk van een enthousiasteling, bij wisseling kan dit wegvallen

Kansen voor versterking

Uit landelijk onderzoek blijkt dat samenwerkingsverbanden niet tevreden zijn met de vertaling van beleid naar praktijk. Er zijn veel kansen om beleid beter te vertalen naar de praktijk en input van de praktijk te gebruiken om beleid te versterken.

In het formuleren van beleidsdoelen is niet altijd rekening gehouden met de praktijk. Zo is vaak niet duidelijk welk handelen in de praktijk plaats moet vinden om het doel te bereiken. Een voorbeeld is het doel 'het aantal thuiszitters verminderen'. Het doel zou bijgesteld kunnen worden naar 'bij elke thuiszitter overleggen onderwijs, jeugdhulp en ouders samen elke maand over de voortgang van het kind en de toeleiding terug naar onderwijs'. In dit doel is het duidelijk voor

professionals dat de prioriteit ligt bij het terugleiden van het kind naar onderwijs, en dat hiervoor overleg tussen onderwijs, jeugdhulp en ouders nodig is. Op basis van dit doel kan de regio een richtlijn of handreiking voor professionals maken die duidelijk maakt wat de professionals dan in dit maandelijks overleg kunnen bespreken. Of er wordt een procedure gemaakt dat als school, ouders en jeugdhulp er niet uitkomen zij een schoolbegeleider van het samenwerkingsverband kunnen betrekken. Op die manier worden visie-doel-praktijk met elkaar verweven. Dit leidt tot duidelijke handvaten voor professionals waarmee ze hun handelen in kunnen zetten om regionale beleidsdoelen te bereiken. Dit voorkomt ook dat er te grote verschillen tussen professionals en scholen onderling ontstaan.

Er ligt ook een kans om beleid beter toe te lichten aan professionals. Het moet voor professionals duidelijk zijn wat de toegevoegde waarde voor de leerling is. Door de meerwaarde consistent te communiceren naar professionals kan er meer draagvlak en begrip ontstaan. Onderstaande citaat illustreert dit:

'Blijvende aandacht voor de vertaalslag van visie naar praktijk is van belang. Iedereen is het eens met: we doen dit en dit in het belang van de ontwikkeling van het kind. Als dat later betekent dat je een so-leerling in je sbo-klas krijgt, kun je daar als leerkracht ineens heel anders naar kijken. Dan moet voor de leerkracht duidelijk zijn hoe dit toevoegt aan het welzijn van het kind. Dus de uitwerking van de visie vergt veel aandacht en is doorlopend in ontwikkeling'

Essentieel is niet alleen de vertaling van beleid naar praktijk maar ook om andersom vanuit de praktijk naar beleid toe werken. Beleid wordt bij voorkeur gedragen of mede-bedacht door de praktijk. Dit betekent dat er vroegtijdig professionals uit de praktijk betrokken zijn. Dit kan bijvoorbeeld een adviesraad of werkgroep zijn van schoolleiders, intern begeleiders/ zorgcoördinatoren en jeugdhulpmedewerkers.

Ook kan er nagedacht worden over een wijze waarop er input opgehaald kan worden vanuit de praktijk.

Denk bijvoorbeeld aan;

- Jaarlijkse interviews vanuit het samenwerkingsverband met een aantal scholen
- De adviesraad van schoolleiders/experts input laten ophalen onder professionals
- Een vragenlijst uitzetten onder professionals om knelpunten en aandachtspunten op te halen
- Werkbezoeken aan scholen om de praktijk te zien
- Een contactpunt waar scholen ideeën kunnen meegeven
- Kleinschalige pilots beginnen en aan de hand van de ervaringen uitbreiden of aanpassen
- Ervaringsdeskundigen laten meedenken met beleid en de uitwerking hiervan in de praktijk
- Casuïstiek delen vanuit praktijk met beleid en bestuur .

Het werkt soms goed om hierbij de lagen praktijk-beleid-bestuur van onderwijs en jeugdhulp bij elkaar te zetten en bijvoorbeeld op een bepaald doel te reflecteren aan de hand van casuïstiek. Zo is er meer verbinding door de lagen heen en worden tijdig trends in de praktijk herkend. Verder is het goed om terug te koppelen naar professionals wat er gedaan is met input. Zo voelen professionals zich gehoord.

Doorleestips

Dit document van het steunpunt passend onderwijs geeft handvaten hoe je met leidende principes doelen kan vertalen naar proces en uitvoering.

Hier kun je meer lezen over het betrekken van ervaringsdeskundigen.

Concrete handvaten

Hieronder staan citaten van gemeenten en samenwerkingsverbanden met tips rondom de vertaling van visie naar praktijk.

‘Verantwoordelijkheden zouden zo laag mogelijk in de organisatie belegd moeten worden.

Leidinggevenden van zowel onderwijs als zorg kunnen hierin het goede voorbeeld geven’

‘Het is van belang is dat er teruggekoppeld wordt of doelen zijn behaald en dat er waardering getoond wordt voor de inspanningen van medewerkers’

‘In kleinere pilots is aan de samenwerking gewerkt, waarop steeds werd voortgebouwd. De goede voorbeelden hadden een olievlekwerking. Gemeenten namen ideeën van elkaar over’

‘Een bottom-up-benadering kan goed werken. Zo kan op basis van complexe casuïstiek besproken worden waar de knelpunten zitten en welke oplossingen er voorhanden zijn. Op basis daarvan kan, indien nodig, beleid worden aangepast’

‘Het is belangrijk dat verschillende niveaus goed met elkaar samenwerken. Als er verbinding is tussen de niveaus kan snel worden geschakeld. Wanneer er dan iets niet goed loopt, heb je snel de juiste mensen bij elkaar om iets op te lossen’

‘In de vertaling van beleid naar praktijk moet het kind centraal staan. Instanties hadden eerder vanwege de targets en resultaateisen die aan hen gesteld werden de neiging om bedrijfsmatig te kijken. Hierdoor werden kinderen in hokjes gezet en wanneer deze hokjes niet passen, werd geprobeerd om kinderen in een ander systeem te krijgen. Hiermee doen we kinderen tekort’

‘Het is van belang om goede voorbeelden op de werkvloer zichtbaar te maken. Onderop zie je het resultaat concreet en dat inspireert het meest’

‘Het aanwakkeren van intrinsieke motivatie om de samenwerking goed vorm te geven is belangrijk. Dat kan door interessante bijeenkomsten voor betrokkenen te organiseren. De bijeenkomsten worden georganiseerd door taakgroepen en het kernteam ziet erop toe dat dat gebeurt’

Domeinoverstijgende regie

Inleiding

Met de decentralisaties werd de jeugdhulp bij de gemeenten belegd. Hierbij werd verwacht dat dit ten goede zou komen van de samenhang tussen jeugdhulp en de andere domeinen waar de gemeenten over gaan. Bijvoorbeeld tussen jeugdhulp, werkloosheid & participatie, maatschappelijke ondersteuning (wmo) en achterstandenbeleid. Er werd van gemeenten verwacht dat zij hierin een rol van regiehouder zouden vervullen en zouden sturen op kwaliteit, doelmatigheid en integraliteit.

Voor sommige gemeenten blijkt zo'n domeinoverstijgende blik nog lastig te bereiken. Het feit dat sommige onderwerpen (zoals specialistische jeugdhulp) een (sub)regionale aanpak vereisen maakt het niet makkelijker.

KNELPUNTEN ZIJN

- Gemeenten zijn sterk verkokerd waarbij afdelingen soms beperkt samenwerken
- Niet alle gemeenten hebben het overzicht of het netwerk
- Sommige gemeenten vinden het lastig om jeugdhulpaanbieders en/of het onderwijs aan te spreken op beleidsdoelen
- Het is onduidelijk wanneer welke partij betrokken wil worden
- Het is onduidelijk welk thema beter (sub)regionaal of juist op gemeentelijk niveau opgepakt kan worden
- Er is geen duidelijk aanspreekpunt voor het onderwijs bij de gemeente
- Samenhang tussen beleidsterreinen is beperkt of komt maar langzaam tot stand

Kansen voor versterking

Voor gemeenten is het een uitdaging om niet alleen betrokken te worden als zorgfinancier, maar ook als inhoudelijke partner. Gemeenten zijn de aangewezen partij om een stip op de horizon te zetten vanuit een domeinoverstijgende visie. Er liggen hier nog kansen

voor versterking om de rol van de gemeente beter uit de verf te laten komen.

Een goede eerste stap is om als gemeente zelf te ontschotten en het goede voorbeeld te geven voor verbinding tussen domeinen. Bijvoorbeeld door één wethouder onderwijs en jeugd te hebben in plaats van twee verschillende wethouders. Of door ambtenaren portefeuilles uit meerdere domeinen te geven in plaats van de domeinen gescheiden te houden in de taakverdeling. Dit waarborgt dat ambtenaren de samenhang tussen domeinen beter kunnen overzien en tot elkaar kunnen verhouden. Ook kan het helpen als de gemeente een duidelijke lijn trekt in welke zaken regionaal, subregionaal of lokaal worden opgepakt.

Goede netwerkers aannemen bij de gemeente helpt ook. Het is een vak apart om een goede visie neer te zetten, het overzicht te houden en zorgaanbieders, samenwerkingsverbanden en schoolbesturen hierin mee te nemen. Het vergt ook wat van de gemeente om te durven sturen en bijvoorbeeld partijen aan te spreken op gemaakte afspraken en doelen.

Een andere tip is om ruimte te creëren om onderbouwd af te wijken van procedures en regels. Overkoepelende thema's hebben vaak te maken met procedures van meerdere afdelingen van de gemeente. Een nieuwe onderwijszorgaanbod kan zo te maken hebben met jeugdhulp, onderwijs, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. Het komt de snelheid van handelen ten goede als hierin maatwerk mogelijk is.

Concrete handvaten

Hieronder staan enkele tips uit het veld rondom de rol van de gemeente.

'Ik zou aanbevelen dat er bij gemeenten één beleidsmedewerker komt met jeugdhulp, onderwijs en huisvesting in de portefeuille. Nu kijken beleidsmedewerkers binnen een gemeente elkaar aan en zeggen 'dit is in de klas, dus dit is onderwijs' en de ander zegt 'nee, zorg is voorliggend hier, dus het is jouw potje'. Dit komt de verbinding niet ten goede'

'Voor gemeenten is het een uitdaging om niet alleen betrokken te worden als zorgfinancier, maar ook als inhoudelijke partner. Tegelijkertijd hebben wij als gemeenten de neiging om zaken te 'overorganiseren' en teveel te willen vastleggen. Een focus op de inhoud is het belangrijkste'

'We kunnen nog scherper formuleren wat het resultaat van de samenwerking moet zijn. En ook voorwaarden verbinden aan de financiering. Samenwerking is nu vrijwillig en geen voorwaarde'

Doorleestips

De VNG heeft eerder een brief geschreven om op te roepen tot een integrale domeinoverstijgende aanpak. Lees **hier** de brief.

De VNG heeft een **praktische handreiking** gemaakt om gemeenten te helpen met succesvol interbestuurlijk samenwerken.

In **deze publicatie** van de VNG is meer te vinden over het maken van een Lokale Inclusie Agenda.

Daarnaast zijn er ook meerdere producten zoals een handreiking en routekaart vanuit de VNG Denktank gepubliceerd. De stukken zijn bedoeld om op andere wijze te kijken, denken en handelen als het gaat om vraagstukken die de grenzen van de eigen gemeente overstijgen. Het is **hier** te vinden.

Inspiratie over ontschotten in het sociaal domein is in **deze publicatie** van AVS en Stichting Kinderopvang Humanitas te vinden.

Financiering van de verbinding

Inleiding

Een belangrijk onderdeel van het borgen van de verbinding onderwijs-jeugdhulp in beleid is de financiering. Als er geen duidelijke financiële afspraken zijn leidt dit tot onduidelijkheid, discussies over wie wat betaalt en lange wachtperiodes voor scholen en leerlingen. Er zijn beperkte budgetten zowel bij onderwijs als de jeugdhulp. Gemeenten luiden al lange tijd de noodklok als het gaat om overschrijdingen op het jeugdhulpbudget. Hierdoor kunnen partijen terughoudend zijn met het toezeggen van financiering.

KNELPUNTEN ZIJN

- Budgetten zijn krap
- Inhoudelijke keuzes of belangen van leerlingen staan niet centraal bij financiële keuzes
- Het is niet duidelijk wie wat betaalt
- Het duurt lang voordat zorgaanvragen voor leerlingen goedgekeurd worden
- Het is veel geregeld voor scholen en ouders om budget voor ondersteuning en zorg los te peuteren
- Nieuw aanbod wordt beperkt opgestart
- Onderwijs is niet altijd betrokken bij aanbestedingen voor jeugdhulp en wordt soms overvallen door veranderingen

Kansen voor versterking

Samenwerkingsverbanden zijn op dit moment ontevreden met hoe de financiële afspraken tussen onderwijs en jeugdhulp geregeld zijn. Het maken van heldere afspraken over wie wat betaalt is een belangrijk aspect, aangezien er veel grijs gebied bestaat tussen onderwijs en zorg in. Deze afspraken worden steeds vaker op (sub)regionaal niveau gemaakt, zodat de afspraken gelden voor meerdere samenwerkingsverbanden en gemeenten in de regio. Een aandachtspunt is om de financiële afspraken tussentijds bij te stellen, bijvoorbeeld bij een verschuiving in zorgbehoeften of nieuw aanbod.

Tegelijk is er de realisatie dat niet alles vastgelegd kan worden:

'In mijn gemeente zijn er afwegingskaders ontwikkeld om te bepalen of de gemeente of het samenwerkingsverband bepaalde zaken dienen te bekostigen. Daarbij blijft een grijs gebied bestaan, waarbij op tijd opschalen vooral belangrijk is om op een hoger niveau besluiten te nemen'

Scholen, gemeenten en samenwerkingsverbanden zien ruimte om meer in te zetten op efficiëntere manieren van financiering. Steeds meer regio's spelen met het inzetten van collectieve financiering. In plaats jeugdhulpbeschikkingen per leerling wordt er per groep leerlingen zorgaanbod gefinancierd. Dit scheelt in bureaucratie voor scholen, ouders en zorgaanbieders. Het leidt ook tot meer flexibele inzet van zorg. Er kan met een beperkt aantal vaste zorgverleners worden gewerkt waarbij in- en uitstroom van leerlingen makkelijker wordt opgevangen. Collectieve financiering begint vaak met een pilot op enkele scholen. De eerste stap is het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoeften van leerlingen om hier vervolgens een collectief aanbod van een of twee vaste zorgaanbieders bij te zoeken.

Het betrekken van onderwijs bij de inkoop van jeugdhulp kan beter. Er zijn veel voordelen:

- Het onderwijs kan aangeven welke jeugdhulp gewenst is in het onderwijs en welke verwachtingen er zijn. De gemeente kan dit meenemen in de aanbesteding;
- Het onderwijs is sneller op de hoogte van veranderingen in jeugdhulpaanbod. Soms wordt het onderwijs overvallen door wijzigingen die onverwacht grote impact hebben. Er is tijd nodig om met nieuwe jeugdhulpaanbieders samenwerkingsafspraken te maken. Door veranderingen vroegtijdig te signaleren kunnen onderwijs en gemeente met elkaar kijken wat nodig is om de continuïteit te waarborgen;
- Het kan voor scholen tijdsintensief zijn om met verschillende zorgaanbieders samen te werken, en sommige regio's kiezen er dan ook voor om een beperkt aantal te contracteren.

Concrete handvaten

Hieronder zijn voorbeelden te vinden van regio's die experimenteren met andere vormen van financiering.

'Een collectief jeugdhulpaanbod op school is ook voor ouders een fijne manier van werken. Er is minder administratie en er zijn vaste zorgverleners. Dit heeft wel tot gevolg dat ouders moeten instemmen met dezelfde zorgverlener. Hier hebben de ouders voor getekend: de school doet de aanvraag en krijgt het geld, zodat zij de zorg intern kan regelen'

'Eerst waren er individuele indicaties wat leidde tot 23 verschillende zorgverleners op school. Dit is tegelijk met de collectieve financiering teruggebracht naar 8 zorgverleners van dezelfde zorgaanbieder; 1 zorgverlener per klas. Dit heeft geleid tot een grote besparing van jeugdhulpkosten. Het is hulp voor een grote groep leerlingen met persoonlijke verzorging, helpen met eten en naar wc gaan. Er is naar ouders gecommuniceerd dat deze hulp collectief wordt ingezet. Ouders hebben wellicht iets minder te kiezen, maar het voordeel van meer rust in de klas door 1 vaste zorgverlener is hen uitgelegd. Als een nieuwe leerling start wordt standaard gekeken welke zorg nodig is'

'Mijn school is ongeveer 2,5 jaar geleden met de gemeente gestart met een pilot om zorg in onderwijstijd collectief te organiseren, waarbij de school de financiële middelen krijgt om bij een aantal vaste zorgpartners de benodigde zorg in te kopen en collectief in te zetten. Aanleiding was dat met individuele indicaties de zorg in onderwijstijd zeer versnipperd werd ingezet, er weinig continuïteit was, veel in- en uitloop was van zorgprofessionals in de klassen, de zorg niet efficiënt werd ingezet en de school veel tijd kwijt was aan gesprekken met ouders over de inzet van zorg. De school heeft dit aangekaart bij de gemeente en dit heeft geresulteerd in de nieuwe afspraken. Voor 9 groepen op school wordt de zorg nu collectief georganiseerd. De inzet bepaalt de school samen met de zorginstanties, waarbij ouders tevens inspraak hebben. Het heeft voordelen op vele fronten: de inzet van zorg is efficiënter, de samenwerking tussen zorgprofessionals en het onderwijsteam is sterker en het zorgt voor continuïteit in de school en in de klassen'

'Het mantra voor onderwijs is: denk vanuit de ontwikkelbehoeften van de leerling en niet vanuit aanbod, label of kaders. Dit werd bemoeilijkt doordat indicaties nog op individueel niveau werden afgegeven. Het systeem werkt in de hand dat voor een zorgaanvraag een diagnose nodig is. Zolang het systeem niet verandert, zijn er allerlei omwegen nodig om de benodigde ondersteuning aan leerlingen te krijgen. Het idee is nu om met een geïntegreerd aanbod en volumebekostiging meer ruimte te creëren voor professionals om te doen wat nodig is'

Doorleestips

Deze special van Verrassend Passend gaat over de combinatie van onderwijs en jeugdzorg middelen, met acht voorbeelden uit de praktijk.

In het speciaal (voortgezet) onderwijs (cluster 3 en 4) loopt het project Zorg in Onderwijstijd. In het project wordt door Oberon en DSP verkend hoe collectieve financiering van zorg op school bereikt kan worden. Meer informatie is **hier** te vinden.

In **dit onderzoek** worden door AEF de knelpunten in de vormgeving en financiering van onderwijszorgarrangementen op een rij gezet.

Als onderdeel van Met Andere Ogen is er **deze notitie** over de organisatie en financiering van onderwijszorgarrangementen verschenen.

In **deze brochure** van de VNG staan zeven goede gewoonten bij de inkoop van jeugdhulp, onder het betrekken van andere partijen en helder communiceren.

Datagedreven werken

Inleiding

Om te kunnen sturen op doelen is het nodig dat er inzicht is in hoe de verbinding in de praktijk loopt en in hoeverre doelen worden gehaald. Zo kan monitoring laten zien op welke plekken er nog knelpunten zijn en in welke scholen, wijken en gemeenten nog kansen liggen om nieuw aanbod of nieuwe samenwerkingsvormen op te zetten. Op dit moment is de gezamenlijke monitoring en evaluatie echter gebrekkig. Hierdoor is er onvoldoende grip.

KNELPUNTEN ZIJN

- Er is geen zicht op hoe de verbinding onderwijs-jeugdhulp loopt en of gezamenlijke doelen worden behaald
- Er is geen consensus over waar knelpunten liggen en/of waar nieuw aanbod nodig is
- Er komen signalen van ontevredenheid uit de praktijk, maar de oorzaak is lastig te duiden
- Het is onbekend in welke scholen veel jeugdhulp plaats vindt en hoe dit relateert aan schooluitval of verwijzingen naar speciaal onderwijs
- Gemeenten weten niet hoe zij het doen in vergelijking met omringende gemeenten
- Keuzes in beleid worden niet op data gebaseerd
- Men ervaart weinig grip of weet niet goed waar ze op kunnen sturen vanuit beleid

Kansen voor versterking

Samenwerkingsverbanden zijn in vergelijking met drie jaar geleden negatiever gaan oordelen over de mate waarin de verbinding onderwijs-jeugdhulp gezamenlijk wordt gemonitord en gereflecteerd. Gezamenlijk monitoren, op uitkomsten reflecteren en beleid hierop aanpassen is echter essentieel. Het is nodig om tijdens het formuleren van gezamenlijke doelen ook meteen afspraken te maken over hoe doelen worden geëvalueerd en op welke momenten hierop wordt

gereflecteerd. Hiermee kan beleid tussentijds worden aangepast om optimaal te sturen.

Datagedreven werken wordt ook genoemd in het kader van preventie en de inzet van eerstelijns jeugdhulp in de school. Een dilemma waar veel regio's mee worstelen is om preventie doelgericht in te zetten. Leerlingen moeten niet onnodige labels en dure zorg krijgen, maar als het goed wordt ingezet kan jeugdhulp voorkomen dat problematiek escaleert en er op een later moment duurdere zorg nodig is. In het speciaal onderwijs is de inzet van specialistische hulp vaak meer voor de hand liggend maar bij reguliere scholen is het lastiger te bepalen of jeugdhulp nodig is. Hierbij kan data over het gebruik van jeugdhulp van kinderen op de school helpen. Hoe meer kinderen van de school jeugdhulp ontvangen, hoe meer toevoeging het heeft om jeugdhulp preventiever of meer nabij in te zetten.

'Je moet het goede gesprek met de school voeren. Waarom heeft de school behoefte aan extra zorg? Wat zit daar achter? Soms gaat het dan ook om de behoefte aan een betere verbinding met het wijkteam en in enkele gevallen, waar nodig met specialisten. Soms blijkt het maar om een paar kinderen te gaan. De inzet van specialistische hulp op school is dan niet nodig.'

Datagedreven werken geeft zicht op opbrengsten en laat zien welke pilots, experimenten of acties succesvol waren. Dit geeft een goede basis voor verder beleid.

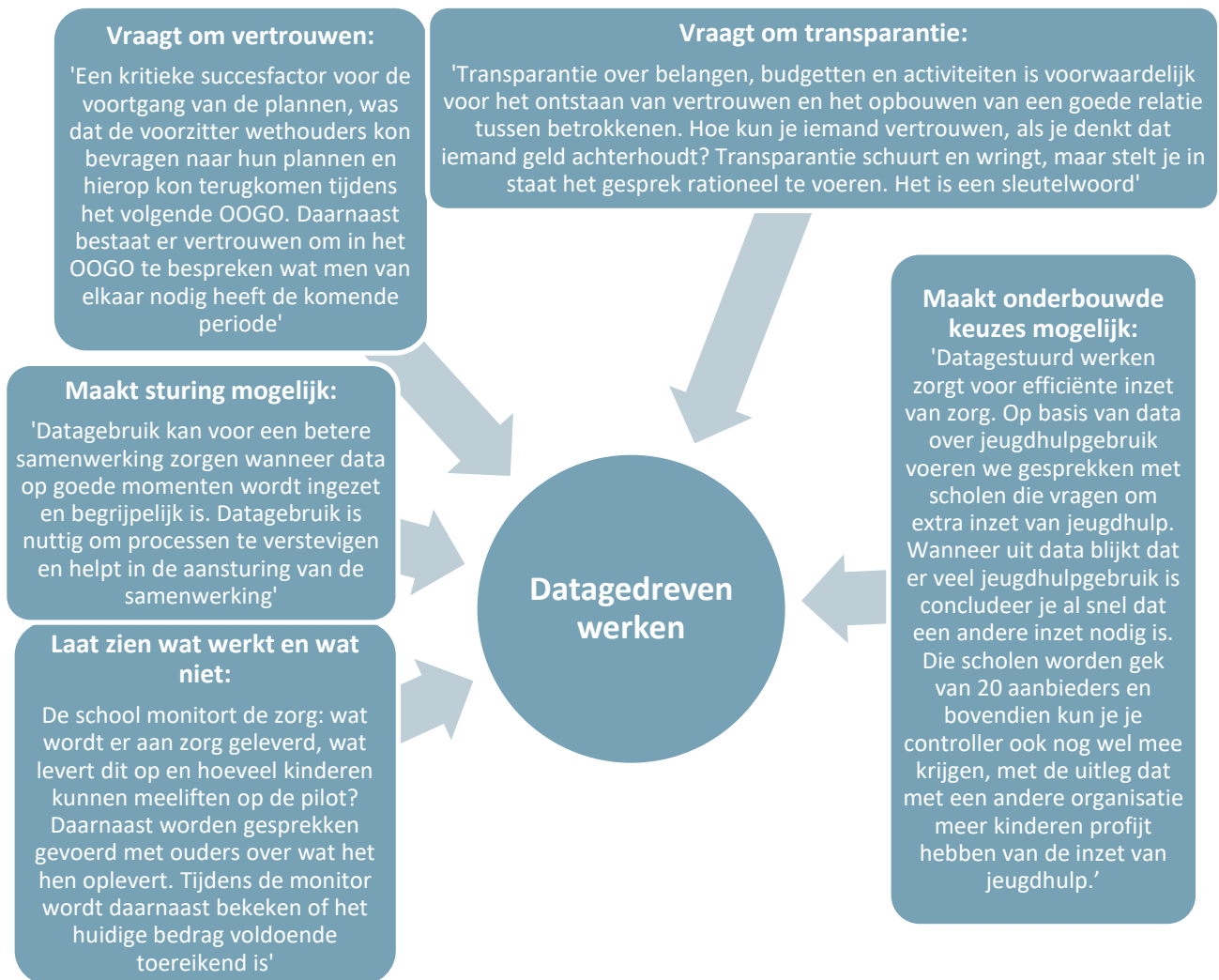
Datagedreven werken is niet alleen voor beleid of bestuur weggelegd maar kan ook professionals in de praktijk helpen. Beleid en bestuur kan wel faciliteren dat er data beschikbaar is op wijk- of schoolniveau waarmee onderwijs en jeugdhulp samen kunnen reflecteren en samen kunnen leren.

Er zijn wel randvoorwaarden voor datagedreven werken:

- Bereidheid om transparant te zijn naar elkaar;
- Zorgvuldig omgaan met privacy: bij het uitwisselen van persoonsgegevens kunnen aanvullende afspraken in een verwerkersovereenkomst nodig zijn. De uitkomsten kunnen geanonimiseerd weergegeven worden;
- Open voor staan om aangesproken te worden op afspraken;
- Mogelijk om beleid aan te passen aan de hand van de uitkomsten.

Concrete handvaten

Hieronder staan citaten van gemeenten, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen en jeugdhulp over datagedreven werken.

Doorleestips

Het NJi heeft een tool ontwikkeld om samen in gesprek te gaan over cijfers in de verbinding onderwijs-jeugd. Deze staat [hier](#).

De Academische Werkplaats Inside Out heeft een draaiboek gemaakt met concrete handvaten om het dialoog aan te gaan aan de hand van cijfers. Het document is [hier](#) te vinden.

De VNG gaat ook in op het creëren van een lerende omgeving rondom de inzet van jeugdhulp. Op [deze pagina](#) is hier meer over te vinden.

Ruimte voor flexibiliteit en verantwoording vanuit vertrouwen

Inleiding

Om een goede verbinding onderwijs-jeugdhulp te leggen is creativiteit nodig om tussen twee systemen in voldoende ruimte te vinden voor samenwerking. Zowel onderwijs als jeugdhulp hebben de nodige hoeveelheid regels en kaders die samenwerking in de weg kunnen staan. Er is behoefte aan versimpeling, minder bureaucratie en het maken van beleid dat professionals ontzorgt en faciliteert in de samenwerking.

KNELPUNTEN ZIJN

- Regels of procedures vanuit onderwijs en jeugdhulp zijn soms tegenstrijdig of dubbelop
- Er is geen ruimte of budget voor innovatie
- Er is geen ruimte om af te wijken van regels
- Er wordt vanuit korte termijn gekeken in plaats vanuit lange termijn

Kansen voor versterking

Er liggen kansen om flexibiliteit en ruimte in de regels te creëren. Kaders en richtlijnen zouden vergezeld moeten gaan met de mogelijkheid om onderbouwd hiervan af te wijken. Er is ruimte in de bureaucratie te creëren door uit te gaan van vertrouwen en verantwoording over middelen op grote lijnen te laten plaatsvinden in plaats van op detailniveau. Gemeenten hebben soms de neiging te veel nadruk te leggen op controle en te weinig op de inhoud.

Door verantwoording op leerlingniveau te eisen raken de grote lijnen soms uit het zicht, zoals veranderingen door de jaren heen in zorgbehoeften of type aanbod. Veel partijen werken daarom liever op basis van verantwoording vanuit vertrouwen; het uitgangspunt is dat scholen en jeugdhulpaanbieders weten wat nodig is voor individuele leerlingen, en dat de gemeente alleen op grote lijnen meekijkt op de kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid van de jeugdhulp.

Verder hebben scholen en jeugdhulpaanbieders behoefte aan financiële ruimte om nieuwe initiatieven op te zetten. Nu worden er vaak per pilot middelen beschikbaar gesteld. Een regionaal 'los' budget dat op korte termijn ingezet kan worden stimuleert meer innovatie. Daarnaast is financiering van nieuw aanbod vaak kortdurend, bijvoorbeeld voor een (half) jaar terwijl opbrengsten pas verderop in de tijd te zien zijn. Zo geeft een regio aan;

'We willen liever geen korte projecten, maar langere doorlooptijden. Niet zoveel haast in de projecten brengen, maar ruimte om te ontwikkelen, ervaringen op te doen en eventueel bij te stellen'

Doorleestips

In **deze brochure** van de VNG staan zeven goede gewoonten bij de inkoop van jeugdhulp, onder andere de balans tussen vertrouwen, verantwoording en controleren.

5 Afsluiting

Met deze handreiking willen we professionals, beleidsmakers en bestuurders in het onderwijs en de jeugdhulp inspireren bij het aanleggen en versterken van verbindingen tussen beide domeinen. Dat is nog een hele opgave, zeker gezien er binnen de stelsels van onderwijs en zorg ook nog veel in beweging is. We hopen dat de thematische indeling vanuit het onderzoek in combinatie met de inkleuring met citaten en ideeën van onze gesprekspartners inspiratie bieden.

Daarnaast is er ook op landelijk niveau werk aan de winkel. Partijen vragen om perspectief, om ruimte en aanpassingen van inhoudelijke, financiële en juridische kaders van (passend) onderwijs en jeugdwet om door te kunnen bouwen aan structurele en duurzame verbindingen. Enkele citaten:

‘Het is dweilen met de kraan open en we proberen nu met zijn allen het dweilen te optimaliseren.’

‘Hoewel we ons inspannen om een goede samenwerking te bewerkstelligen is dat in het huidige verticaal georganiseerde stelsel bijna niet te doen. Het blijft klungelig.’

Er is behoefte aan een integraal landelijk kader voor onderwijs-jeugdhulp. Sommigen zien een systeemwijziging voor zich, en verwijzen bijvoorbeeld naar Scandinavië waar de verantwoordelijkheden en taken rondom onderwijs en jeugd bij één partij zijn belegd. Anderen denken dat binnen het huidige systeem al veel vooruitgang te boeken is door landelijk meer samenhang aan te brengen tussen onderwijs en jeugdhulp.

Dit zou bijvoorbeeld bereikt kunnen worden door:

- een nauwere afstemming tussen en gezamenlijk beleid van de ministeries OCW en VWS als het gaat om jeugdhulp op en rondom de school;
- een verantwoordingsplicht instellen voor samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden (die verder gaat dan de huidige verplichting om in het OOGO af te stemmen);
- één afgestemd inspectiekader voor jeugdhulp in onderwijs waarbij de inspecties onderwijs en jeugdhulp samenwerken;
- afgestemde verantwoordingskaders/-procedures voor de financiering van jeugdhulp in verbinding met onderwijs;
- meer ruimte bieden voor het uitproberen van nieuwe combinaties van onderwijs & zorg en interprofessioneel samenwerken.

Ons onderzoek en deze handreiking maken duidelijk dat de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp nog volop in ontwikkeling is. Het ziet er naar uit dat dat de komende jaren zo zal blijven. Er liggen nog vele kansen om de verbinding te versterken. Het grijpen van deze kansen is noodzakelijk om leerlingen de ondersteuning te kunnen bieden die zij nodig hebben. Dat vraagt inzet van professionals op de werkvloer. Maar het vraagt ook om actie vanuit beleidsmakers en bestuurders om professionals te ondersteunen, richting te geven en ruimte te bieden, lokaal en in de regio.

Handreiking als onderdeel van het verdiepende onderzoek
aansluiting onderwijs-jeugdhulp 2021

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht
t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80
info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 2 december 2021

In opdracht van de G4 samenwerkingsverbanden, mogelijk gemaakt met subsidie
van het ministerie van OCW